

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2020 | Week 21

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeet

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 24 mei

09.30 uur ds. J. Lohuis te Scherpenisse

15.00 uur ds. J. Lohuis

Collecten

1. Kerk

2. Instandhouding predikantsplaats

3. Diaconie (Oranjehof)

Van harte aanbevolen

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Christiaan Daniel Louis Bähler (IV)

Stonden we in in een drietal kerkbodestukjes stil bij de moeder van onze oud predikant Bähler, thans doen we dat bij zijn vader, Louis Henry Bähler. Deze werd geboren op 19 mei 1765 in het Zwitserse Wattenwill in de omgeving van Bern als oudste van zeven kinderen. Zijn vader was Jaques Christian Bähler en koopman van professie. Zijn moeder was Jeanette Petit. Hij studeerde eerst een jaar letteren, vervolgens drie jaar filosofie om uiteindelijk theologie te gaan studeren in Lausanne, de plaats waar in vroeger jaren Guillaume Farel de reformatie ter hand had genomen. Na afronding van zijn studie ondertekende hij op 16 juli 1788 de Formula Consensus. Dit belijdenisgeschrift dat in 1675 werd opgesteld was een tegenwicht tegen de theologie van Saumur waar tot 1685 veel Zwitserse Franstalige predikanten opgeleid werden. De Formula Consensus hield een verdediging in van de Dordtse leerregels, de inspiratie van de Heilige Schrift door de Heilige Geest en de leer van de erfzonde. Vervolgens werd hij hulpprediker in Corsier bij ene ds. Corboz. Hij vertrok daarna naar ons land en werd in 1791 toegelaten als proponent binnen de Waalse kerk en werd vervolgens hulpprediker in de residentiestad. Vervolgens werd hij op 7 februari 1798 beroepen tot predikant van de Waalse kerk te Zwolle. Na aanname werd hij 18 maart tot predikant bevestigd zijn door ds. J.H. Payen Waals predikant te Delft die daarbij preekte over 1 Timotheus 4:16: Heb acht op uzelf en op de leer; volhard daarin; want dat doende, zult gij en uzelf behouden, en die u horen.' Bähler deed intrede met Galaten 1:10: 'Want predik ik nu de mensen, of God? Of zoek ik mensen te behagen? Want indien ik nog mensen behaagde, zo ware ik geen dienstknecht van

Christus'. Hij diende de gemeente tot zijn overlijden op 11 juli 1836. Het was overigens maar een kleine gemeente die hij diende. Desondanks verkondigde hij een rijke maar ook ernstige boodschap. Door genade mocht zowel de bevestigingstekst als de intredetekst bewaarheid worden in zijn ambtelijk leven.

Een achttal preken zijn van hem bewaard gebleven. De eerste publicatie vond plaats na een heftige brand in de Peperbus, de toren van de OLV kerk te Zwolle op woensdagmorgen 12 januari 1815. Een hevige sneeuwstorm en onweer teisterden de stad. Nadat de klok acht slagen had laten horen sloeg de bliksem in de toren. Toen de klok negen uur zou slaan kwam hij maar tot zeven en daarna stortten de klokken met donderend geraas naar beneden. De kerk bleef gespaard. Spannende ogenblikken beleefden de Zwollenaren maar gelukkig, de stad werd voor groter rampspoed bewaard en er waren geen doden gevallen. Vandaar dat in 1815 zijn eerste publicatie over de torenbrand van Zwolle verscheen. Maar wel in het Frans, daar hij daarin preekte en sprak. De publicatie is getiteld " Sermon á l'occasion, de l'embrusement de la tour de Zwolle'. Het is een preek over Amos 3:3-6 waarin met name de woorden voorkomen: 'Zal er een kwaad in de stad zijn dat de HEERE niet doet?'

Bähler was zeer bevriend zoals we zagen met Isaac da Costa. Op 15 augustus 1824 werd in Amsterdam de Waalse synode gehouden. Bahler en de Waalse reveil-predikanten Merle 'd Aubigne uit Brussel en James uit Breda waren te gast bij da Costa. Hoorden we eerder dat Bähler met zijn gezin de bijbellezingen van da Costa wel eens bezocht, ook Bahler zelf ging wel voor. Aardig is het verslag dat da Costa 's vrouw Hanna in haar dagboekje schrijft over een vakantie die de familie Bähler doorbracht bij de Amsterdamse familie nadat ze eerder in Leiden verbleven: 'De 19de augustus 1826 zijn mijnheer en mevrouw Bähler van Leyden teruggekomen. De 20e 's avonds heeft de heer Bahler gepreikt (...) in tegenwoordigheid van 20 personen, tot stichting en opbouw van een ieder, en tot vreugde voor onze zielen'. De 22ste 's avonds, heeft wederom de heer Bähler gepreikt, uit de spreuken Salomons, het 1ste capp. Vs.32 (...) wij waren alle innig getroffen. De 21ste waren wij den landswerf gaan zien. Donderdag de 24ste zijn mijnheer en mevrouw met hunne zonen vertrokken naar Zwolle'.

Het was dan ook geen wonder dat hij Isaac da Costa bijviel toen deze 'De bezwaren tegen de geest der eeuw' het licht deed zien. Juist vanwege het slecht

onthaal in de pers schreef hij daar in 1824 'La vérité de Jésus Christ' dat door zijn vrouw in het Nederlands vertaald werd als 'De waarheid in Jezus Christus'.

In 1825 verscheen het eerder genoemde geschrift over de watersnood van 1825 getiteld 'De gedenktag van Waterloo'. Het is een uitgewerkte preek over Jesaja 30:18. In die preek noemt hij de watersnood een oordeel Gods over Nederland. Wat heeft dat met de slag van Waterloo te maken? Wel tien jaar eerder vond deze plaats en werd daar Napoleons oppermacht gebroken waarom de koning opriep tot een gedenktag en dankdag dienaangaande. Velen bereidden zich voor om dat in 'dankbaarheid' te gedenken maar zonder belijdenis van schuld. Bähler zegt in die predikatie: 'Ik durf tegen al de trotsheid der eeuw dit grote beginsel stellen en vasthouden in de kracht der waarheid van het woord van God; dat, indien de mens zich niet eerst door het woord laat verootmoedigen als zondaar voor God, in het ware en levende besef van zijn ellende, armoede, onwaardigheid, boze wil, volstreckte onmacht ten goede, en zich alzo niet in de armen van de grote God en Zaligmaker werpt, om genezen en behouden te worden door de loutere genade van Jezus Christus om niet, hij volstrekt onbekwaam is tot een ware en levendige dankbaarheid tot God voor Zijn weldaden'.

In 1826 verscheen een preek over 1 Kon.17:8-16 getiteld 'Elia bij de weduwvrouw van Zarphat'. Deze was op 8 maart gehouden met het oog op bid-dag. In de voorrede spreekt hij zijn kritiek uit op ds.W.Broes. Deze was een zoon van ds.P.Broes die zich in vroeger dagen te Amsterdam inzette voor de zuivere gereformeerde prediking. Bählers vrouw had bij diens overlijden nog een lied gedicht te zijner gedachtenis. W.Broes volgde zijn vader wel in het ambt maar niet in de leer. Hij schreef in een van zijn werken dat de remonstranten eer verdienen dat zij reeds van het begin aan terechtwijzend licht hadden in de uitlegging van de Heilige Schrift. Samenwerking met hen was daarom geboden. Deze Broes was verschillende malen lid van de algemene synode van de kerk. Terecht sprak Bähler daar zijn bezwaren tegen uit. Met dergelijke uitingen werd het bestaansrecht van de Dordtse Leerregels immers onderuit gehaald...

In de 'Vaderlandsche letteroefeningen' kreeg Bähler er geducht van langs. Het boekje werd betiteld als een 'schandboek' en met onkruid vergeleken. 'Geen mensch kan er door bedorven worden, dan die reeds te krankzinnig of te slecht om woorden van waarheid en gezond verstand zich ten nutte te maken'. 'De

recensent kan tot blijdschap van allen, die het heil der gemeente ter harte nemen, verzekeren, dat Bähler geene gemeente heeft, die de preekjes hoort, welke nu de eer der vertaling genieten, ja dat zijne gansche eerwaardigheid een onbekend ding was tot op de invoering der Joodsche regtzinnigheid in de Gereformeerde Kerk.' 'Als de zonen van Do. Bähler, van wie het gerucht ons meldt dat zij voor rekening van de dompersfabriek studeren, niet beter voor hun examenen preken dan nu hun papa, dan zal het Provinciaal Kerkbestuur dat nog verder onderzoek toelaat, een waarachtig bezwaar opleveren tegen de geest der XIXde eeuw'.

Wederom verscheen in 1826 een preek van zijn hand getiteld 'De kleine wolk als van een mans hand' over 1 Kon.18:41-45. Da Costa had deze uit het Frans in onze taal overgezet en voorzien van een gedicht waarvan het laatste couplet luidt als aansporing tot volharding in het bestrijden van de leugen en het verkondigen der waarheid:

Verkondig, sterk in Hem, Zijn eeuwig rechte wegen!

In spijt van hel en haat en laffe spotternij!

Op 't herdersonambt verblijft Gods steeds vernieuwde zegen,

Waar niet des schepsels naam verheerlijkt wordt, maar Hij!

Forse kritiek uitte Bähler in die preek op de hervormde kerk van zijn dagen: 'het koninkrijk van het beest is daar, zelfs bij de in naam hervormde kerken onzer dagen. Overal, waar de menigte blindelings de valse leiders volgt, die zich tot prins en soevereinen in de kerk hebben verheven (...) wijd vermaarde geleerden die zichzelf en elkander als de ware lichten der eeuw aanprijzen (...) waar men niet ontziet openlijk de waarde van de gevallen mens, de vrijheid van de door de zonde verdorven wil, de krachten en vermogens van het onwedergeboren hart ten goede, ten hemel toe te doen verheffen en met de eenvoudigheid des geloofs en godzaligheid der vaderen spot te drijven.'

In een rapport van F.W.T.W. van Pallandt van Keppel minister van eredienst aan de koning werd Bähler in mei 1827 neergezet als een 'ongunstig persoon' daar hij de hervormde kerk getypeerd had als 'het koninkrijk van het beest'. En in een geheim schrijven aan de koning gaf genoemd minister in september 1827 aan dat men vanwege de vrijheid van drukpers er goed aan deed schrijvers als Capadose en da Costa niets in de weg te leggen omdat ze 'in een soort van martelaarschap een eer zouden stellen'. Met enkele andere sympathisanten met da Costa en Capadose wordt

ook hier van Bähler gezegd 'dat hij zich ten dezen ongunstig kenmerkt'.

Ook in de pers was men zeer ontstemd over deze preek. Trouwens ook Da Costa die het vertaald en van een gedicht voorzien had moest het ontgelden in 'De Vaderlandsche letteroefeningen': 'Zoo groeijen helaas! ook op den akker van Da Costa's rijken geest, sedert hij dat gewaande christendom heeft omhelsd, voor keur van heerlijke dichtbloemen, niet dan doorren en distelen' Over het vertaalwerk werd geschimpt: 'Maar dat een man van zoo veel smaak en geest, als Da Costa, deze kan besteden, om de lof-trompetter van een Bäh (wij hopen beter schaap, dan herder) van een Bähler te worden, ja het onkruid van dezen, door vertaling, als onder zijne eigene lettervruchten op te nemen, is ons onbegrijpelijk'.

Eveneens verscheen in 1826 'Het gevaar van verharding bij een volk' een leerrede over Exod. 7:5. Het werd uitgegeven 'bij gelegenheid der in ons land heerschende ziekten....' Het betrof de uitbraak van malaria in de stad Groningen waaraan een tiende deel van de bevolking overleed. Die ziekte werd ook wel 'de Groningse ziekte' genoemd

In 1831 volgde 'La voix de l'éternel qui crie á la ville' (De stem van de eeuwige die schreeuwt vanuit de stad), een preek over Micha 6:9 en in 1834 'La patience de Job' dat een jaar later vertaald werd uitgegeven als: 'De verdraagzaamheid Jobs' over Job 2:9-10.

Vanwege Bähler's kritiek op de liberale koers van de kerk was het voor Hendrik de Cock die in 1834 buiten de hervormde kerk kwam te staan reden om contact met hem te zoeken om Bähler te overtuigen Hendrik te volgen in de Afscheiding. Op 16 maart 1835 vond het gesprek plaats bij Bähler thuis. Op 20 maart daaropvolgend schreef hij over deze ontmoeting aan Isaac da Costa. Hij ging op zijn oude dag echter niet met de Afscheiding mee. Ook zijn oudste zoon die inmiddels predikant in Elspeet was ging niet mee. Zijn zoon Pierre Benjamin bij wie we later willen stilstaan- deed dat wel.

Louis Henri Bähler ging dus niet met de Afscheiding mee. Wel moest hij kort daarna afscheid nemen van al zijn dierbaren want hij overleed na een langdurig ziekbed te Zwolle op 11 juli 1836.

De Waalse kerk van Zwolle bestaat nog steeds, al is het wel een zeer kleine gemeente. Ook verwacht ik niet dat ze zich herkennen in de prediking van Bähler. Dat was wel het geval met de Hervormd Gereformeerde gemeente te Zwolle die daar van 1954 tot 1992 samenkwam, een vrije gemeente die ontstond vanuit een groep mensen in de Overijsselse

hoofdstad die de hervormd-gereformeerde prediking in de stad wensten.
(Wordt vervolgd D.V.)

Bij de diensten

Komende zondag hoopt ds. Lohuis voor te gaan. Zelf hopen we in onze oude gemeente Scherpenisse te preken. We hopen tevens bij de kinderen te logeren op het Thoolse eiland. Ik schrijf bewust Thoolse eiland want Sinds kort hebben we namelijk niet alleen kinderen in Scherpenisse maar ook in St. Annaland (Stalland zoals men daar doorgaans zegt) wonen. Gezegende diensten toegewenst.

Ter overdenking

Sommigen worden tot Christus gebracht op een soevereine evangelische wijze; wanneer de Heere door enkele woorden der liefde als verzwegende het werk der wet, schielijk een mens tot Zich neemt. Dit was bijvoorbeeld het geval bij Zacheus en met anderen, die op één woord, door Christus gesproken, alles verlieten en Hem volgden, terwijl wij geen gerucht van enig werk der wet omtrent hem horen voordat zij de Heere Jezus aannamen. En omdat sommigen menen op die wijze geroepen te zijn, zo zullen wij enige van de voornaamste dingen in de onderhandeling met Zacheus aantekenen ter nadere verklaring en bevestiging.

1. Hij had begeerte om Christus te zien en wel zulk een begeerte dat zij hem deed ondernemen wat sommigen gebrek aan voorzichtigheid en behoedzaamheid genoemd zouden hebben, namelijk dat hij in een boom klom om Jezus te zien.
2. Christus sprak tot zijn hart en dat woord had zulk een indruk op hem dat hij terstond met blijdschap Christus' aanbod aannam en Hem als Heere erkende, terwijl maar weinige mannen van aanzien Hem volgden.
3. Hierop opende zich zijn hart voor de armen, omdat hij te voren een gierig man geweest schijnt te zijn.
4. Hij had een behoorlijke indruk van zijn vorige wegen, tonende een blijk van eerbied en ontzag voor de wet van Mozes, hetwelk hij te kennen gaf voor al het aanwezige gezelschap door zich niet te ontzien tot eigen beschaming zulke dingen te belijden, die naar alle waarschijnlijkheid aan de wereld niet bekend waren.
5. Hierop vestigt en keurt Christus zijn bekering goed, en wel door Zijn woord, hem zeggende dat tussen hem en de andere heiligen hetzelfde belang bestaat, en dat hij aan zijn eigen verloren staat mocht den-

ken, waarin hij gebleven zou zijn tenzij Christus gekomen ware, hem gezocht en gevonden had. Dit alles blijkt duidelijk uit Lukas 19:3-10.

(Uit: Des christens groot interest van William Guthrie die dit jaar 400 jaar geleden werd geboren en overleed in 1665)

de redactie